

POSTANOWIENIE

Dnia 13 października 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Romualda Spyt (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Roman Kuczyński

w sprawie z wniosku P. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o zwrot nienależnie pobranej renty rodzinnej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 13 października 2011 r.,

zażalenia organu rentowego na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 30 marca 2011 r.,

1. zmienia zaskarżone postanowienie w pkt. 2 i zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz P. S. kwotę 300 zł (trzysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego przed Sądem Apelacyjnym; oddalając zażalenie w pozostałej części,

2. zasądza od P. S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 30 marca 2011 r. Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił postanowienie Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 stycznia 2011 r. i zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz P. S. kwotę 2.400 zł. Orzekając w przedmiocie kosztów postępowania zażaleniowego, w pkt 2 postanowienia, Sąd Apelacyjny zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz P. S. kwotę 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

Pełnomocnik organu rentowego wniósł zażalenie na postanowienie w zakresie pkt 2, zarzucając mu naruszenie art. 98 § 3 k.p.c. oraz § 11 ust. 2 w związku z § 12 ust. 2 pkt 2 oraz niezastosowanie § 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.), przez przyznanie odwołującemu kosztów zastępstwa procesowego w wysokości niezajdującej uzasadnienia w stawkach dla spraw o świadczenia z ubezpieczenia społecznego.

Wniósł o dokonanie oceny zasadności postanowienia w zaskarżonym zakresie oraz uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy w tym zakresie do rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu i zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że Sąd Apelacyjny za podstawę swojego rozstrzygnięcia przyjął, iż przedmiot sporu przed Sądem pierwszej instancji o zwrot nienależnie pobranej renty nie dotyczył prawa do emerytury lub renty ani też dodatków do emerytury lub renty oraz zasiłku z ubezpieczenia społecznego i rodzinnego, a zatem nie można mu przypisać cech sprawy o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego lub zaopatrzenia emerytalnego w rozumieniu § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wynagrodzenie pełnomocnika powinno być liczone od wartości przedmiotu sporu, tj. według § 6 pkt 5 wskazanego powyżej

rozporządzenia. Z tego względu zarówno w pkt 1 postanowienia (koszty postępowania przez Sądem pierwszej instancji), jak i w jego pkt 2 (koszty postępowania zażaleniowego) koszty zastępstwa procesowego zostały ustalone z uwzględnieniem właśnie wartości przedmiotu sporu. Tymczasem w ocenie organu rentowego sprawa o zwrot świadczeń z ubezpieczenia społecznego jest bliższa rodzajowo sprawie o przyznanie takich świadczeń niż sprawie o zapłatę, wobec czego podstawę zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego w takich sprawach powinny stanowić stawki minimalne dla spraw o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego zawarte w § 11 ust. 2 rozporządzenia, tym bardziej, że z treści § 5 rozporządzenia wynika, iż wysokość stawek w sprawach w nim nieokreślonych ustala się przyjmując za podstawę stawkę w sprawach o najbardziej zbliżonym rodzaju.

W odpowiedzi na zażalenie powód wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu wskazał, że jest ono nieuzasadnione i stanowi jedynie polemikę z prawomocnym postanowieniem Sądu Apelacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu zażaleniowym odwołujący się był reprezentowany przez pełnomocnika będącego radcą prawnym. Zgodnie z art. 98 § 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c., do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach. Te odrębne przepisy zawarte są w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Rozstrzygnięcie zażalenia jest niezależne od oceny, czy Sąd Apelacyjny trafnie przyjął, że sprawa o zwrot nienależnie pobranego świadczenia jest bliższa rodzajowo sprawom o zapłatę uzasadniającym zastosowanie stawek przewidzianych w § 6 rozporządzenia niż sprawom o przyznanie tych świadczeń, w których wynagrodzenie ustalane jest na podstawie § 11 ust. 2 (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2010 r., II UZ 11/10, LEX nr 611823). W razie

bowiem zażalenia na zawarte w wyroku postanowienie w przedmiocie kosztów postępowania wartość przedmiotu zaskarżenia zależy od wysokości tych kosztów, nie zaś od wartości przedmiotu sporu w sprawie zasadniczej. W omawianym wypadku Sąd Apelacyjny rozpoznawał w postępowaniu zażaleniowym "sprawę w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu", nie zaś o sprawę o zwrot nienależnie pobranego świadczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 maja 2010 r., I CZ 9/10, OSNC-ZD 2011 nr 1, poz. 6 oraz z dnia 14 kwietnia 2011 r., II UZ 9/11 - niepublikowane). O ile zatem wysokość kosztów zastępstwa procesowego przez Sądem pierwszej instancji uzależniona była od wartości przedmiotu sporu w sprawie zasadniczej, o tyle w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji (zażaleniowym) tę wysokość kształtowała kwota kosztów procesu. W takiej zaś sytuacji, dla ustalenia kosztów zastępstwa procesowego, właściwy był § 6 pkt 3 z związku z § 12 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia – ze względu na wartość przedmiotu zaskarżenia w wysokości 2.220 zł (różnica między kwotą zasądzoną a żadaną).

Z tych względów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁶ k.p.c. i art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.). O kosztach postępowania zażaleniowego przed Sądem Najwyższym rozstrzygnięto po myśli art. 100 k.p.c. (uznając, że organ rentowy uległ co do nieznaczonej części swojego żądania) w związku § 6 pkt 2 w związku z § 12 ust. 2 pkt 2 rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. – z uwagi na wartość przedmiotu zaskarżenia w tym postępowaniu w kwocie 1.080 zł.